

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

VI. De reo criminis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T VI.

De reo criminis.

I. **R**eus à Jūdice quidem, sed non juridicē, hoc est non secundūm juris formas, seu non servato juris ordine interrogatus de crimine, non tenetur ipsum confiteri. Ita assertio quæ Doctorum communis est, colligitur & probatur ex cap. *Qualiter & quando*, & cap. *Cum oporteat*, & cap. *Inquisitionis*, de accusationibus. Idque docet S. Thom. 2. 2. quest. 69. art. 2. his verbis: *Non tenetur aliquis omnem veritatem fffteri, sed illam solam ab eo potest & debet requirere Jūdex secundūm ordinem juris.* Hinc sequitur reum interrogatum à Jūdice, sed non secundūm ordinem juris, posse veritatem diffimulare, non tamen mēntiri ei licet ullo casu, sed ambiguè respondere, atque à Jūdice iussum jurare, sed non secundūm Jūdicis iusticē adigentis mētē; nec enim aliis superēt reo iuste adacto recursus. Silentium enim post unam & alteram interrogationem continuatum, pro confessione reputatur, aut certè reum tormentis ad quæstionem subjiceret. Requirere quæ superiorē capite hac de re pleniū circa testes, de illis quæ obtegere tenentur interrogatos disputavi. Docet verò ibidem S. Thomas, quem passim alii sequuntur, tribus eventibus Jūdicem ex ordine juris interrogare. Primum si præcessit infamia contra reum circa id crimen, eaque sit legitimè per duos testes probata omni exceptione majorē, & quæ nullatenus orta appareat ex malevolentia. Secundò, si reus urgeatur gravibus indicis, circumstantiis & conjecturis. Tertiò si contra ipsum unus testis non suspectus deposuerit, quod vocatur semiplena probatio. Similiter non tenetur reus confiteri, si dubius est an Jūdex interroget ex juris ordine. Nemo enim Superiori tenetur obedire cum gravi sui vel alterius damno, nisi constet eum legitimam ad hoc habere autoritatem: & quia in dubiis favendum est reo, cap. *Cum fuit*, de regul. jur. in 6.

II. Censent aliqui reum agnoscentem se legitimè & juridicē interrogari, non peccare plusquam venialiter, si crimen diffiteatur, quando pēna temporali plectendus esset; sed peccare mortaliter si pena spiritualis effet infligenda, ut est excommunicatio. Ita Panormitanus in cap. *Cum super*, de confessis. Sylvester verb. *Confessio delitti*, quæst. 1. Angelus cod. verbo, num. 1. Armilla cod. verb. num. 8. aliisque. Verūm communior & approbatione dignior, atque in praxi sequenda sententia est, teneri quæcunque imminicat pena, Jūdici interroganti confiteri. Ita S. Thomas 2. 2. quest. 69.

quæst. 69. art. 1. Caetanus ibid. Covarruvias pract. qq. quæst. 23. Navarra cap. 25. num. 23. Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 3. num. 12. Quilibet enim obediens tenetur Superiori legitimè precipienti. Et Judex hac in parte habet non tantum jus, sed etiam obligationem interrogandi, & verum eliciendi ex suo officio. Ideoque reus diffitens peccat mortaliter non solum ob perjurium, cùm in juridica interrogatione non aliter respondere possit, quam ex Judicis mente; sed alio quoque ex capite, quanvis non juraret, quatenus in re gravis obligationis non obtemperat Superiori justè precipienti.

III. Confessarius rei juridicè interrogati, sed renuentis suum coram Judice crimen fateri, operam debet quoad potest adhibere, ut reus suum illud crimen Judicii interroganti manifestet; ad hoc enim teneri multò probabilius est: sed si hoc ei persuadere nequeat, admonet Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 3. num. 16. esse reum fateri coram Judice renuentem nihilominus absolvendum, eo quod non improbabile judicet eum non peccare mortaliter. Causas verò probabilitatis in favorem rei diffitentis adducit istas. Primo quia gravissimi Authores suprà citati, Panormitanus, Angelus, Sylvester, Armilla & alii eximunt reum ab hac obligatione, dummodo spes affulget, posse diffitendo evadere condemnationem. Secundo quia humana præcepta debent esse humanæ conditioni consentanea. Difficillimum verò videtur, cum qui sperat evadere, se gravis poenæ, aut etiam mortis condemnationi sua confessione addicere. Tertio, quia nemo ad testimonium contra consanguineos suos ferendum cogi potest, l. 4. D. de testib. Ergo multò minus contra seipsum. Quartò, quia neque tenetur quis contra aliun testificari, si ex hoc ipso incumbat ei suisve gravis alijus damni periculum, ut unanimiter sentiunt Doctores: Navarra cap. 25. num. 50. Covarruvias pract. quæst. cap. 18. Lessius lib. 2. cap. 30. dub. 6. num. 6. At reus iste non tam periculum quam certitudinem extremi mali sustinet fatendo aperte crimen. Quinto, quia lex *Nimis grave*, C. de testib. decernit, *Neminem teneri contraria exhibere id per quod sibi negotium fiat*. Nihil autem durius esse potest, quam ut qui aliunde sperat evadere in columnis, cogatur arma Judicii proferre, quibus eum jugulet. Sexto, quia est receptissima & communis Doctorum consensio, reum criminis, sive ante, sive post condemnationem capitalem posse de carcere effugere, & hac ratione se condemnationem trahere. Hoc docent S. Thomas 2. 2. quæst. 69. art. 4. Caetanus ibid. Sotus lib. 5. de just. quæst. 6. art. 4. Covarruvias lib. 1. variar. resolut. cap. 2. num. 11. Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 5. quanvis ex fuga damnum Commentariensi obveniat, atque etiam carcere penitus pertulit reliqui simul detenti evasuri sint. Ergo multò magis videbitur eidem criminis reo licitum esse apud Judicem iuum crimen inficiari, eodem modo quo posset si non juridicè interrogaretur, cùm agatur de pari evitando supplicio; cùm evadere licitum sit reo juridicè convicto, &

LII 2 multò

multò minus in alios incommodum resulset ex inficiacione, quām ex carceris effractione. Ista quidem probabilitē profert Lessius: sed cū idem multò afferat esse probabiliorem sententiam oppositam, nego licet sive isti reo juridicē interrogato diffiteri, sive Confessario reum sic male affectum absolvere. Est enim contra ius naturale ac bonam fidem, si quis ubi subest periculum mortalis culpæ, opinionem eligat minus probabilem & minus tutam in conscientia, relinquendo probabiliorem simul & tutiorem. Sed prudens Sacerdos recusabit absolvere reum, utpote indignum, simulque præstolabitur eventum. Aut enim reus diffitens dimitetur; dimisus porrò non tenebitur posthac apud Judicem confiteri, sed ei sola sacramentalis Confessio cum satisfactiōne sufficiet ad salutem: vel econtra reus non confessus condemnabitur, eoque casu cū nihil supersit quod amplius incurrat, neque possit semel facta condemnatio angeri, Confessarius illum facilius ad confitendum judicialiter scelus suum adiger; ad hoc enim obligatur quādū est sub iuridicā potestate detenus. Postquam vero reus huic satisficerit obligationi, tum demū illum Sacerdos sacramentaliter absolvet.

V. Denique de reo criminis Clerico Ecclesiasticum habente Beneficium, utrum & qua ratione possit suum abdicare in alterius favorem Beneficium, gravis est & illustris quæstio, quæ hac distinctione resolvida est. Criminum alia inducunt Beneficii vacationem ipso solo facto, alia verò non nisi per Judicis sententiam. Atque in his ultimis, non autem in prioribus illis potest reus suo Beneficio apud Papam vel Legatum renunciare in alterius favorem ante sua condemnationis sententiam; quin etiam post sententiam, dummodo sit per appellationem suspensa: quibus etiam casibus potest apud Ordinarium simpliciter resignare. Hæc docent Rebuffus in præl. tit. de modis amitt. benef. num. 52. & tract. de pacif. possef. num. 362. & seqq. Probus in addit. ad Gloff. pragmat. fæct. tit. de collationib. verb. *Disponere*, addit. 12. Boërius decif. Burdegal. 200. Mainardus decif. Tolos. 61. Papo Notariorum p. 3. lib. 8. tit. r. de interdictis & action. possef. Mornaciuss ad tit. D. de his qui not. infam. Bengeus tit. quibus mod. vac. aut amitt. benef. §. 6. num. 16. 17. 18. & 19.

V. Crimina ipso solo facto, & ante Judicis sententiam inducentia Beneficii vacationem, sunt quædam atrociora, in quibus censentur crimen læsæ Majestatis in primo capite, assassinum, sodomia. In his vacat Beneficium ipso quo admisum est momento, etiam ante accusationem, nec valet post delictum facta resignatio, & potest quilibet non incapax Clericus impetrare, dummodo sive ab initio, sive ex postfacto constet de scelere. Homicidium quod non comitantur atroces circumstantiæ, quales reperiuntur in assassinio, & parricidio, non inducit ipso facto vacationem, sed expectanda est Judicis sententia. Siquidem decernit cap. *Ex literis*, de excf. Prælat. Prælatum qui consilium furem quendam suspendendi dederat.

dederat , & exequutione suam praesentiam corporalem exhibuerat , incurrisse irregularitatem ex crimen homicidii ; ideoque mandat eum admoneri ut Episcopatu cedat , aut si detrectet , eum per sententiam deponi jubet , aliumque ejus in locum canonice eligi . Sed clarius & expressius decernitur in cap. *Henricus* , de cler. pugn. in duello , Henricum Presbyterum , qui per tertiam personam fecerat alium occidi , deponi ab Ordinum sacerorum exercitio ; illi tamen misericorditer Beneficium conservari . Et in cap. *Studeat* , dist. 50. mandatur ut si probetur ex percussione per Sacerdotem facta mortuum fuisse Diaconum , Sacerdos à sacris arceatur : ei tamen Beneficium ad victimum concedatur .

C A P U T VII.

De Beneficiorum possessorio & petitorio judicio.

I. **N** title Beneficii duplex causa spectari solet , possessionis scilicet & proprietatis . Clement. unica , de causis possell. & propriet. Inde duplex actio ratione Beneficii competit ; altera quæ possessorum spectat ; altera quæ petitorum . Et prius quidem tractatur causa possessorii quam petitorii , ut ex rubricis constat de ordine cognit . Actiones verantes circa possessorum dicuntur interdicta propter intentatam prohibitionem , ne quid fiat quod possessioni oblistat , *Défenses de troubler en la possession* .

II. Duæ verò sunt possessorum interdictorum species , nimurum retinendæ possessionis , aut ejusdem recuperandæ : hoc est , ut qui turbatur , conservetur in possessione , quod est interdictum *Uti possidetis* , Gallicè *Complainez en cas de fausne & nouveauté contre celuy qui fait le trouble* : aut ut de possessione pullus in eandem restituatur ; spoliatum enim ante omnia restituitur cap. *Oportet* , 2. q. 2. & cap. *Redintegranda* , 3. q. 1. & toto tit. de restit. spoliat . Istud vocatur interdictum *Unde vi* . Primum illud interdictum *Uti possidetis* , seu retinendæ possessionis , attenditur in possessione , quæ toto ultimo qui præcessit anno , neque vi , neque clam , neque precario processit , l. 1. §. 4. D. uti possidetis . Sed interdictum *Unde vi* , seu recuperandæ , quamlibet etiam minoris temporis quam anni possessionem complectitur & tuerit , l. 1. *Qui momentarie* , C. unde vi . Porro in causis interdicti & retinendæ , seu *Uti possidetis* , evenire solet ut litigans uterque sit simul actor & reus , l. 2. D. de interdictis .

III. Tametsi causam possessionis & proprietatis ab uno & eodem Jūdice terminandam esse decernat cap. 1. de causa possell. & propriet. oppo-

L II 3. situm